

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
Kotnikova 5
1000 Ljubljana
E-pošta: gp.mgrt@gov.si

V Ljubljani, 11. 2. 2022

Zadeva: Pripombe na Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (ZASP) in na Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic (ZKUASP) (številka IPP: 007-236/2021 in številka IPP: 007-237/2021)

Spoštovani.

Člani Sekcije operaterjev elektronskih komunikacij (SOEK), znotraj Združenja za informatiko in telekomunikacije pri Gospodarski zbornici Slovenije s tem dokumentom podajamo pripombe na Predlog ZASP in Predlog ZKUASP.

Dne 1. 2. 2022 sta bila na spletni strani eUprava objavljena predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah, pod evidenco vladnega akta: 2020-2130-0064 (v nadaljevanju: Predlog ZASP) in predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic, pod evidenco vladnega akta: 2020-2130-0065 (v nadaljevanju: Predlog ZKUASP), s katero želi predlagatelj med drugim implementirati Direktivo (EU) 2019/789 Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov (v nadaljevanju: Direktiva 2019/789), Direktivo Sveta 93/83/EGS z dne 27. septembra 1993 o uskladitvi določenih pravil o avtorski in sorodnih pravicah v zvezi s satelitskim radiodifuznim oddajanjem in kabelsko retransmisijo (Direktiva 93/83) in Direktivo (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in sveta o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (v nadaljevanju: Direktiva 2019/790).

Ostro nasprotujemo tudi predlogu pripravjalca besedila predloga zakonov, da naj se zakon v Državnem zboru RS sprejema po nujnem postopku. Prepričani smo, da se s sklicevanjem na zamudo pri prenosu določb direktiv EU želi zgolj prikriti slabe rešitve, ki jih zakon prinaša za prebivalce Slovenije in Slovenijo na splošno (z izjemo nekaj ozkih interesnih skupin, katerim so te rešitve pisane na kožo). Nedemokratično je, da bi tako pomemben zakon, ki bo vplival na številne gospodarske in negospodarske panoge ter praktično na vse prebivalce

Republike Slovenije, Državni zbor sprejemal po nujnem postopku, saj se s tem nedopustno omejuje demokratična razprava o njegovi vsebini.

Vsebinske pripombe podajamo zlasti glede naslednjih členov:

- a) 2. člen Predloga ZASP,
- b) 9., 10., 14., 15., 18. in 29. člen Predloga ZASP,
- c) 11. člen Predloga ZASP,
- e) 4. člen Predloga ZKUASP.

V zvezi z vsebinskimi pripombami na predloga zakona želimo uvodoma izpostaviti, da Predlog ZASP in Predlog ZKUASP po njuni vsebini močno presegata obseg zahtevane harmonizacije z zgoraj navedenima direktivama. Z ustanavljanjem (pre)številnih novih pravic, bosta povzročila, da se bo večkratno plačevalo za enkratno uporabo iste vsebine, ki jo operaterji in nekateri drugi ponudniki storitev zagotavljamo končnim uporabnikom (prebivalcem Republike Slovenije), čeprav nobena od zgoraj omenjenih direktiv ne zahteva ustanavljanja tovrstnih novih (poplačilnih) pravic. Ker sicer predlagatelj zakona v javni razpravi ves čas poudarja, da se s tokratnim spremembami zgolj implementirajo direktive, je očitno, da so bili pri pripravi predloga zakonov privilegirano interesi določenih interesnih skupin, ki jim predloga prinašata nove pravne podlage za nadomestila, rezultat njenega izvrševanja pa bo v končni obliki neizogibno povzročil znatne podražitve storitev, ki jih zagotavljajo operaterji in drugi ponudniki podobnih storitev, kar bo obremenilo potrošnike. Poleg tega predloga zakona rušita uveljavljene sisteme urejanja pravic, saj bistveno preširoko določata krog pravic, ki naj bi se po novem upravljale kolektivno preko kolektivnih organizacij.

1. Pripombe k 2. členu Predloga ZASP

Z 2. členom Predloga ZASP, ki spreminja trenutno veljavni 31. člen ZASP, želi predlagatelj Predloga ZASP implementirati 8. člen Direktive 93/83 in 2., 4., 7., 8. in 9. člen Direktive 2019/789.

Spremenjeni 31. člen ZASP na novo definira pravico retransmisije kot izključno pravico do sočasnega, nespremenjenega in neskrajšanega nadaljnjega oddajanja prvotno radiodifuzno oddajanih programskih signalov z delom, če to retransmisijo izvaja druga oseba od prvotne RTV organizacije (operater retransmisije), ne glede na to, kako ta operater pridobi od nje programske signale za ta namen. Skladno s tem je operater retransmisije primeroma ponudnik IP TV, ponudnik storitev dostopa do interneta, distributer signala in tudi kabelski operater.

Obrazložitev k 2. členu Predloga ZASP navaja, da se s tem členom implementira tudi 7. člen Direktive 2019/789, skladno s katerim lahko države članice uporabijo pravila iz poglavja III Direktive 2019/789 in poglavja III Direktive 93/83 v primerih, kadar prvotni prenos in retransmisija potekata na njihovem ozemlju. Možnost držav članic, da uporabijo enaka pravila za svoje ozemlje v primeru retransmisije televizijskih in radijskih organov, določa tudi uvodna izjava 19 Direktive 2019/789. Če želi predlagatelj Predloga ZASP na tak (širši) način implementirati navedeno direktivo, predlagamo, da se to tudi izrecno določi v predlogu členu Predloga ZASP.

Predlog ZASP v 2. členu določa vsebino 3. odstavka 31. člena ZASP, in sicer izenačuje položaja distributerjev signalov in operaterjev retransmisije, pri čemer (še vedno!) ne upošteva tega, da se v skladu z direktivo ne šteje, da distributer signala

sodeluje pri dejanju priobčitve javnost, kadar radiodifuznim organizacijam omogoča zgolj »tehnična sredstva«, kar izhaja iz uvodne izjave 20 Direktive 2019/789. Skladno z uvodno izjavo 20 Direktive 2019/789 sodelovanje radiodifuzne organizacije in distributerja signala v enotnem dejanju priobčitve javnosti ne bi smelo povzročiti skupne odgovornosti na strani radiodifuzne organizacije in distributerja signala za to dejanje priobčitve javnosti. Nadalje, kadar distributerji signalov radiodifuznim organizacijam zgolj omogočajo »tehnična sredstva« v smislu sodne prakse Sodišča Evropske unije, da bi zagotovile ali izboljšale sprejem radiodifuznega oddajanja, se za distributerje signalov ne bi smelo šteti, da sodelujejo pri dejanju priobčitve javnosti. Ker v Predlogu ZASP navedeni položaji niso kakorkoli opredeljeni, predlagamo, da se 2. člen Predloga ZASP dopolni na način, ki bo ustrezno naslovil te položaje, ker je to nujno v skladu z uvodnimi izjavami Direktive 2019/789.

Predlagani 3. odstavek 31. člena ZASP nadalje določa, da morata tako RTV organizacija kot tudi operater retransmisije vsak zase pridobiti dovoljenje imetnikov pravic, ko sodelujeta v tem enotnem dejanju priobčitve javnosti. Slednje predstavlja odmik od določbe 8. člena Direktive 2019/789, ki določa zgolj, da morata RTV organizacija in operater retransmisije pridobiti dovoljenje imetnikov pravic, pri čemer ne določa, da morata to narediti vsak posebej, kot to predlaga predlagatelj zakona, kar je v nasprotju z Direktivo 2019/789. Predlagani 3. odstavek 31. člena naj se spremeni tako, da bo skladen z Direktivo 2019/789.

Iz besedila 2. člena Predloga ZASP v 31/3 členu ZASP ni razumljivo, kakšne so obveznosti RTV organizacije v primeru, da hkrati oddaja program sama neposredno (npr. preko prizemnih anten ali po internetu) in tudi preko operaterja retransmisije (npr. preko kabelskega omrežja). Iz obrazložitve tega člena pa gre razumeti, da bi po mnenju pripravjalca zakona morala RTV organizacija v tem primeru pridobiti (in plačati) tako pravico radiodifuznega oddajanja kot tudi pravico radiodifuzne retransmisije. Takšno razumevanje Direktive 2019/789 je nepravilno in bo vodilo v dvojna plačila za oddajanje istega programa istemu občinstvu. Opozarjamo, da 8. člen Direktive 2019/789 določa, da se za RTV organizacijo in distributerja retransmisije šteje, da sodelujeta v enotnem dejanju priobčitve javnosti le v primeru, da RTV organizacija sama sočasno teh nosilnih signalov programa ne prenaša neposredno javnosti. Povedano drugače, če RTV organizacija že sama izvaja oddajanje svojega programa na določeno ozemlje (npr. preko prizemnih anten ali po internetu), potem se ne šteje, da sodeluje tudi pri enotnem dejanju priobčitve javnosti z operaterjem retransmisije. Temu poleg besedila 8. člena Direktive 2019/789 pritrjuje tudi uvodna izjava 21 te direktive, ki določa, da kadar radiodifuzne organizacije prenašajo svoje nosilne signale programa neposredno javnosti, s čimer izvajajo prvotno dejanje prenosa, sočasno pa prenašajo tudi signale drugim hišam s tehničnim postopkom neposrednega oddajanja, na primer za zagotovitev kakovosti signalov za namene retransmisije, so prenosi teh drugih hiš ločeno dejanje priobčitve javnosti od dejanja priobčitve javnosti radiodifuzne organizacije. V takih primerih bi se morala uporabljati pravila o retransmisiji iz Direktive 2019/789 in Direktive 93/83/EGS, kakor jo spreminja ta Direktiva 2019/789. V tem delu je predlog novega 3. odstavka 31. člena ZASP neskladen z Direktivo 2019/789, saj v tem primeru v skladu s točko 21 uvodne izjave Direktive 2019/789 ne velja domneva, da RTV organizacija in operater retransmisije sodelujeta v enotnem dejanju priobčitve javnosti, za katerega morata oba pridobiti dovoljenje imetnikov pravic, temveč so (zgolj) prenosi teh drugih hiš (operaterja retransmisije) ločeno dejanje priobčitve javnosti od dejanja priobčitve javnosti RTV organizacije. Temu, kot rečeno, pritrjuje tudi 8. člen Direktive 2019/789, ki ureja zgolj ti. čisto neposredno oddajanje. Ker gre

pri paralelnem neposrednem oddajanju nedvomno za isto javnost in istega uporabnika (RTV organizacijo), ni razumno, da bi RTV organizaciji nalagali pridobitev dvojnega dovoljenja za distribucijo radijskega oz. televizijskega programa javnosti na določenem območju.

Prenos direktive z odstopanjem od njenega besedila, pri čemer je potrebno upoštevati tudi uvodne izjave, predstavlja zelo resno tveganje postopkov zoper Republiko Slovenijo zaradi neskladnega prenosa direktive, obenem pa lahko vodi do neskladne razlage vsebine zakona s strani nacionalnih organov in sodišč v primerjavi z razlago, ki jo bodo zavzeli organi EU in sodišče EU. Zato menimo, da je besedilo 31. člena ZASP nujno uskladiti z besedilom direktive. Hitenje s sprejemanjem predloga zakona, ki je v očitnem nasprotju z direktivo, lahko vodi v sprožitev postopkov, kar bo imelo za Republiko Slovenijo veliko slabše posledice kot sprejemanje zakona v rednem postopku, ki bo skladen s pravnim redom EU.

Zato, da se Republika Slovenija izogne postopkom zaradi neskladnega prenosa direktive, predlagamo, da se 2. člen Predloga ZASP spremeni tako, da se glasi:

31. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Pravica radiodifuzne retransmisije

31. člen

(1) Pravica radiodifuzne retransmisije je izključna pravica do sočasnega, nespremenjenega in neskrajšanega nadaljnega oddajanja prvotno radiodifuzno oddajanih programskih signalov z delom, če to retransmisijo izvaja druga oseba od prvotne RTV organizacije (operater retransmisije), ne glede na to, kako ta operater pridobi od nje programske signale za ta namen **in ne glede na to ali prenos prihaja iz ozemlja Republike Slovenije ali druge države članice EU.**

(2) Prvotno oddajanje preko spleta (interneta) se ne šteje za radiodifuzno retransmisijo. Kot radiodifuzna retransmisija pa se šteje retransmisija prek storitve dostopa do interneta, kadar ta poteka v upravljanem okolju, v katerem operater retransmisije zagotavlja varno retransmisijo izključno upravičenim uporabnikom.

(3) Kot radiodifuzna retransmisija po tem členu se šteje tudi priobčitev javnosti, kadar RTV organizacija prvotno in brez dostopa javnosti prenaša svoje programske signale operaterju retransmisije, ki ni RTV organizacija (neposredno oddajanje), ta pa jih retransmitira javnosti. **Šteje se, da RTV organizacija in operater retransmisije pri tem sodelujeta v enotnem dejanju priobčitve javnosti, za katerega morata pridobiti dovoljenje avtorja.**

(4) Kadar RTV organizacija poleg čistega neposrednega oddajanja tudi sama neposredno prenaša svoje programske signale javnosti (paralelno neposredno oddajanje), mora operater retransmisije pridobiti dovoljenje imetnikov pravic za pravico radiodifuzne retransmisije, RTV organizacija pa mora pridobiti dovoljenje imetnikov pravic za pravico radiodifuznega oddajanja.

(5) **Šteje se, da distributerji signalov ne sodelujejo pri dejanju priobčitve javnosti, kadar radiodifuznim organizacijam zgolj omogočajo tehnična sredstva, da bi zagotovile ali izboljšale sprejem radiodifuznega oddajanja.**«

2. Pripombe k 9., 14., 15. in 29. členu Predloga ZASP

Členi 9, 10, 14 in 15 Predloga ZASP spreminjajo 76., 81., 104. in 107. člen ZASP. Z 29. členom Predloga ZASP pa pripravljalec Predloga ZASP določa, da nove pravice ne posegajo v sklenjene pogodbe o prenosu avtorske in sorodnih pravic.

Iz vsebine Predloga ZASP izhaja, da želi pripravljalec Predloga ZASP s sklicevanjem na implementacijo 18. člena Direktive 2019/790 v pravni red Republike Slovenije uvesti številne nove pravice, katerih uvedbo navedena določba direktive nikakor ne zahteva. **Dodatne pravice, ki jih v obravnavanih členih predlaga pripravljalec Predloga ZASP, bodo povzročile dvojno plačilo za enkratno uporabo iste vsebine (!) in bodo v bistvenem delu bremenile prav telekomunikacijske operaterje in posledično končne naročnike.** S tem pa pripravljalec Predloga ZASP dejansko uveljavlja sistem, ki **nesorazmerno in mestoma tudi neprimerno obremenjuje zgolj in samo uporabnike.** S tem tudi izključi možnost uvedbe pravičnejše in sorazmernejše ureditve, da bi obveznost primerne nadomestila naložil naročnikom del oziroma producentom, ki takšna dela naročajo in jih proti plačilu tržijo uporabnikom bodisi neposredno ali preko kolektivnih organizacij ter prejemaajo od uporabnikov nadomestila za njihovo vsakokratno uporabo.

Z novim 5. in 6. odstavkom 76. člena ZASP želi pripravljalec Predloga ZASP avtorju podeliti dodatni (novi) neodpovedljivi pravici do primerne nadomestila za vsakokratno uporabo dela v primeru radiodifuzne retransmisije in pri prenosu pravice za priobčitev javnosti v okviru deljenja vsebin na spletu. Glede na predlagani 76/5 člen ZASP zavezanec za plačilo ni oseba, na katero je avtor prenesel svoje pravice, temveč tretja oseba (uporabnik), ki za uporabo istega dela že plača nadomestilo za pridobitev izključne pravice radiodifuzne retransmisije avtorju ali osebi, na katero je avtor predhodno prenesel svoje materialne avtorske pravice na dotičnem delu (npr. filmskemu producentu).

Skladno s spremenjenim 81/1 členom ZASP je avtor upravičen do primerne in sorazmerne avtorskega honorarja ali nadomestila. 81/3 člen ZASP dodatno implementira 20. člen Direktive 2019/790 in določa možnost avtorja zahtevati naknadno spremembo pogodbe tako, da se mu določi dodatno, primerno in pravično plačilo, kar se pa (skladno z 81/4 členom ZASP) ne uporablja za skupne sporazume in pogodbe, ki jih sklene kolektivna organizacija ali neodvisni subjekt upravljanja.

Spremenjeni 104. člen ZASP uvaja dodatne pravice do primerne nadomestila avtorja prvotnega dela, ne glede na sklenitev pogodbe o avdiovizualni priredbi, in sicer za vsakokratno radiodifuzno retransmisijo avdiovizualnega dela (nova 4. točka), za vsakokratno priobčitev javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev deljenja vsebin na spletu (nova 5. točka), za vsakokratno priobčitev javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev videa na zahtevo (nova 6. točka), za vsakokratno dajanje na voljo javnosti avdiovizualnega dela, ki ni obseženo s 5. in 6. točko (nova 7. točka). Zavezanec za plačilo tega nadomestila je tisti, ki uporablja delo skladno z na novo določenimi načini, in ne producent, na katerega je avtor prenesel svoje pravice.

Spremenjeni 107. člen ZASP uvaja enake dodatne pravice do primerne nadomestila tudi za soavtorje avdiovizualnih del, ne glede na sklenitev pogodbe o filmski produkciji. Zavezanec za plačilo tega nadomestila je tisti, ki uporablja delo skladno z na novo določenimi način, in ne producent, na katerega so soavtorji prenesli svoje pravice.

Uvodna izjava 72 Direktive 2019/790 določa, da potreba po varstvu avtorjev in izvajalcev pri podelitvi licence ali prenosu njihovih pravic ne nastane, ko je nasprotna pogodbeni stranka končni uporabnik in ne izkorišča samega dela ali izvedbe, kar bi se na primer lahko zgodilo pri nekaterih pogodbah o zaposlitvi. Takšna potreba (skladno z Uvodno izjavo 82) ne nastane tudi v primerih, ko so avtorji ali izvajalci dovolijo nekomercialno uporabo svojih del na podlagi licenc Creative Commons, zato naj se to izrecno opredeli v 81/5 členu ZASP.

Uvodna izjava 73 Direktive 2019/790 določa, da bi države članice morale imeti možnost izvajati načelo ustreznega in sorazmernega plačila prek različnih obstoječih ali na novo uvedenih mehanizmov, ki bi lahko vključevali kolektivna pogajanja in druge mehanizme, pod pogojem, da so ti mehanizmi skladni z veljavnim pravom Unije. Ob tem 18/2 člen Direktive 2019/790 določa, da **se pri izvajanju tega načela lahko upoštevajo tudi načelo pogodbene svobode ter pravično ravnovesje med pravicami in interesi.**

Prav ravnovesje med pravicami in interesi bi bilo občutno porušeno v primerih, če bi se Predlog ZASP uzakonil kot je trenutno predvideno, saj v več členih uvaja neupravičeno dvakratno plačevanje iste vsebine – torej poleg primernega in sorazmernega avtorskega honorarja ali nadomestila ob prenosu izključne pravice za radiodifuzno retransmisijo, kot to zahtevajo splošne določbe ZASP (vključno s 81/1 členom ZASP), določa še dodatno primerno nadomestilo (zgolj »primerno«, čeprav Direktiva 2019/790 izrecno vsebuje načelo »primernega in sorazmernega plačila«) za vsakokratno uporabo dela v primeru radiodifuzne retransmisije, vsakokratnega dajanja na voljo javnosti avdio vizualnega dela, ipd. Tako velja izrecno opozoriti, da:

- avtor že pridobi plačilo na podlagi prenosa pravice radiodifuzne retransmisije,
- avtorji prvotnega dela dobijo plačilo že na podlagi pogodbe o avdiovizualni priredbi,
- soavtorji avdiovizualnih del dobijo plačilo že na podlagi pogodbe o filmski produkciji,
- izvajalci že pridobijo plačilo prek deleža nadomestila, ki ga prejme proizvajalec fonograma za javno priobčitev fonograma z njegovo izvedbo,

zato je določitev dodatnih nadomestil, ki naj bi bremenili operaterje, ki so za uporabo teh vsebin že plačali primerno nadomestilo imetniku pravic, neprimerna in očitno nepravilna.

Prav tako je problematično, da pripravljalec zakona takšno ureditev predlaga, brez da bi dodatno predvidel, da bi se posledično morala znižati plačila, ki jih za (vse) pravice producentom in avtorjem že plačujejo uporabniki, ko z njimi sklepajo pogodbe o uporabi avtorskih del. Iz določbe 2. odstavka 29. člena Predloga ZASP izrecno izhaja, da nove pravice ne posegajo v pogodbe o prenosu avtorske ali sorodnih pravic, ki so bile že sklenjene. Z drugimi besedami to pomeni, da bodo morali operaterji in drugi uporabniki vse nove pravice urejati z novimi pogodbami ter povrhu vseh dosedanjih pogodb in plačil. **Zaradi tega bodo nove pravice pomenilo direktno neto dodatno obremenitev operaterjev in posledično končnih uporabnikov (naročnikov).**

Kot izhaja iz pripravljalnega gradiva k Predlogu ZASP (str. 139 in 140), se avtor prvotnega dela »kot šibkejša stran v primerjavi s filmskim producentom pogosto ne more dogovoriti za dodatna plačila avtorskega honorarja ali nadomestila od filmskega producenta (poleg enkratnega odkupa vseh pravic), zato ne prejme ničesar tudi, če

se njegovo delo pogosto uporablja. [...] Cilj take ureditve je zagotoviti avtorju prvotnega dela, da je udeležen pri prejemanju finančnih sredstev, ki se dosežejo z uporabo avtorskega dela, ki ga je ustvaril.« Iz citiranega besedila izhaja, da se tudi pripravljalec Predloga ZASP zaveda, da je za nastalo prikrajšanje avtorjev in izvajalcev odgovoren izključno naročnik dela (v primeru avdiovizualnega dela je to filmski producent), ki v odnosu do ustvarjalca (avtorja in izvajalca) nastopa kot močnejša pogodbeni stranka. Kljub temu pa je pripravljalec Predloga ZASP v zgoraj navedenih členih Predloga ZASP določil nove pravice avtorja in izvajalca ter z njimi obremenil operaterja, ki ne nosi nikakršne odgovornosti za avtorjevo ali izvajalčevo prikrajšanje. Ukrep, s katerim pripravljalec Predloga ZASP uvaja številne nove pravice v breme operaterja in drugih uporabnikov del in predmetov sorodnih pravic je **nesorazmeren in neprimeren. Zaradi nesorazmerne rešitve, ki jo predlaga pripravljalec Predloga ZASP, bodo posledično nekateri uporabniki s plačili obremenjeni dvakratno oziroma celo večkratno: prvič, ko bodo plačevali za materialne avtorske pravice za uporabo dela prvotnemu avtorju ali producentu, in drugič, ko bodo plačevali še nova nadomestila ustvarjalcem (avtorjem in izvajalcem), ki so že predhodno prejeli plačilo za svoje pravice od naročnika del (npr. producenta).**

Predlagatelj zakona se sicer na mestih pri uvajanju novih neodpovedljivih pravic do nadomestila sklicuje na ureditve v nekaterih državah članicah EU (npr. v **Nemčiji**). A je takšno sklicevanje izredno zavajajoče, ker:

- je v Nemčiji neodpovedljiva pravica avtorja in izvajalca do primerne nadomestila v primeru pravice radiodifuzne kableske retransmisije uzakonjena že od vsega začetka uveljavitve obveznega kolektivnega upravljanja za kablesko retransmisijo oziroma več kot 20 let in tvori sestavni del ustaljenega sistema avtorskega prava od implementacije Direktive 93/83 EGS v nemški pravni red, kar kar vpliva tudi na določitev višine nagrad oziroma nadomestil (tarif) v verigi ustvarjanja avtorskih del;
- v Nemčiji je večje število pravic tako že upoštevano pri izgradnji obstoječega veljavnega sistema tarifiranja, kar pomeni, da obstoječe tarife v primeru pravice radiodifuzne retransmisije že vključujejo vse te dodatne pravice;
- Kljub večjemu številu pravic je v Nemčiji skupna tarifa vseh kolektivnih organizacij za vse te pravice v primeru radiodifuzne (kableske) retransmisije¹ nižja od tarife zgolj ene kolektivne organizacije v Sloveniji, ki pobira nadomestila za AV dela v primeru kableske retransmisije² (govorimo o absolutnih zneskih ob upoštevanju paritete kupne moči, kot to določa ZKUASP).

Neustrezna je torej primerjava z Nemčijo in drugimi državami, ki tovrstne pravice poznajo že dolgo oziroma v primeru kableske retransmisije od vsega začetka oziroma od implementacije Direktive 93/83/EGS in so njihova plačila posledično vključena v obstoječe tarife. Z uvajanjem teh pravic na novo v Sloveniji zdaj, ko so razmerja na trgu vzpostavljena pa **je jasno, da bodo za razliko od Nemčije in drugih podobnih ureditev nove pravice do nadomestila v primeru retransmisije pomenile neto dodatno obremenitev operaterjev in nenazadnje končnih uporabnikov (naročnikov).** K temu nenazadnje vodi že prehodna določba 29. člena Predloga ZASP, ki določa, da nove pravice ne vplivajo obstoječa pogodbeni razmerja. Če je torej uvajanje dodatne neodpovedljive pravice do primerne

¹ <https://www.gema.de/musiknutzer/tarifuebersicht/tarif-kabelweisersendung/>

² <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=DRUG3691>

nadomestila lahko še razumljivo in izvedljivo v okviru storitev deljenja vsebin na spletu, ki se v državah članicah EU lahko uvaja na novo, če se bodo odločile za takšno implementacijo 17. člena Direktive 2019/790, pa je uvajanje dodatnih pravic do primerne nadomestila v primeru drugih (obstojećih) pravic (predvsem pa pravice radiodifuzne retransmisije) neprimerno in nepravilno.

Primerno plačilo avtorjem in izvajalcem zagotavlja že določba 81. člena ZASP (njen 1., 3. in 5. odstavek), kot jo spreminja 10. člen Predloga ZASP, ki v celoti implementira določbo 18. člena Direktive 2019/790 s tem, ko določa, da kadar avtor prenese materialne avtorske pravice ali druge pravice avtorja, je upravičen do primerne in sorazmerne avtorskega honorarja ali nadomestila, ter s t.i. določbo o uspešnici, ki določa, da kadar je s pogodbo dogovorjen avtorski honorar ali nadomestilo očitno nesorazmerno nizko v primerjavi z vsemi naknadnimi relevantnimi prihodki, ki izvirajo iz uporabe avtorskega dela, lahko avtor zahteva od sopogodbena ali njegovih pravnih naslednikov, spremembo pogodbe tako, da se mu določi dodatno, primerno in pravično plačilo. Skladno s 4. členom ZASP se te določbe smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice (npr. za izvajalce). **Uvajanje dodatnih pravic, sploh v primeru že ustaljenih sistemov upravljanja pravic in utečenih razmerji na trgu, navedena direktiva ne zahteva, zaradi dvojnih plačil za isto vsebino pa to tudi ni ustrezna in pravična rešitev, saj prekomerno posega v interese uporabnikov (operaterjev in končnih potrošnikov).**

Rešitve, ki jih predlaga pripravljalec Predloga ZASP, so nepremišljene in v neposrednem nasprotju z razlogi, s katerimi jih pripravljalec Predloga ZASP utemeljuje. Pripravljalec predloga zakona pri členih 9, 14 in 15 (in tudi pri členu 18) Predloga ZASP, ki vsi uvajajo nove poplačilne pravice avtorjev in izvajalcev, pojasnjuje, da predlagana rešitev predstavlja eno izmed možnih mehanizmov za implementacijo 18. člena Direktive 2019/790, saj avtor oz. izvajalec v takem primeru prenese svoje izključne materialne avtorske pravice na drugo osebo, ki tako pridobi pravice do prepovedi uporabe avtorskega dela, vendar obdrži neodpovedljivo pravico, da prejme nadomestilo za uporabo avtorskega dela, ki ga je ustvaril.³ Po stališču pripravjalca Predloga ZASP je primer takšne obstoječe ureditve tudi določba prvega odstavka 5. člena Direktive 2006/115/ES.⁴ Pripravljalec Predloga ZASP pa pri tem ne upošteva, da je Republika Slovenija navedeno določbo Direktive 2006/115/ES, na katero se sklicuje pripravljalec Predloga ZASP, implementirala na način, da je obveznost plačila primerne nadomestila naložila producentu, ki je v največji meri odgovoren za slabši pogajalski položaj in posledično slabši finančni izplen avtorjev in izvajalcev, ne pa drugim uporabnikom del, ki od producenta proti plačilu pridobivajo pravico do nadaljnje uporabe del pri njihovi dejavnosti (v primeru pravice najema so to npr. videoteke, ki dajejo videokasete in druge videograme potrošnikom v najem). Takšna rešitev na primeru pravice dajanja v najem, na katero se sklicuje pripravljalec Predloga ZASP, izhaja iz veljavnega ZASP, in sicer je konkretizirana v določbah tretjega odstavka 104. člena ZASP, četrtega odstavka 107. člena ZASP, drugega odstavka 123. člena ZASP in drugega odstavka 124. člena ZASP. V skladu z navedenimi členi ZASP ima upravičenec (avtor ali izvajalec) pravico do primerne nadomestila od producenta (tj. naročnika del, s katerim je v

³ Glej gradivo Predloga ZASP, točka III. Obrazložitev, k 9. členu (str. 132 gradiva Predloga ZASP), k 14. členu (str. 138 gradiva Predloga ZASP), k 15. členu (str. 140 gradiva Predloga ZASP).

⁴ Pripravljalec Predloga ZASP se sicer sklicuje na prvi odstavek 5. člena Direktive 2006/115/ES, ki pa vsebuje enako besedilo kot prvi odstavek 4. člena Direktive Sveta 92/100/EGS, ki se glasi:

Kadar je avtor ali izvajalec prenesel ali dodelil svojo pravico dajanja v najem v zvezi s fonogramom oziroma izvornikom ali kopijo filma producentu fonograma ali filma, ta avtor ali izvajalec obdrži pravico, da za najem dobi pravično nadomestilo.

pogodbenem odnosu) za prenos pravice dajanja v najem, ki jo od avtorja in izvajalca pridobi producent kot naročnik in jo v nadaljevanju trži uporabnikom (npr. videotekam) na trgu. **To pomeni, da rešitev iz členov 9, 14, 15 in 18 Predloga ZASP, po kateri bi bili operaterji zavezani za plačilo primernega nadomestila avtorju in izvajalcu, ne pa producent kot naročnik dela, brez utemeljenega razloga odstopa od koncepta ZASP, ki je v bistveno podobnih primerih (npr. pri implementaciji Direktive 92/100/EGS in Direktive 2006/115/ES v členih 104, 107, 123 in 124 ZASP) razumno in upravičeno določil, da je zavezanec za plačilo primernega nadomestilo producent kot naročnik dela.**

Zato v primeru uvajanja novih pravic **predlagamo, da se navedeni členi spremenijo tako, da bo zavezanec za plačilo primernega nadomestila producent, ki je naročnik dela in na katerem je odgovornost, da ustvarjalcu (avtorju in izvajalcu) zagotovi primerno nadomestilo za vsakokratni prenos pravice radiodifuznega oddajanja, dajanja na voljo javnosti in v drugih primerih uporabe, ki ji opredeljuje Predlog ZASP v obravnavanih členih.** Na ta način bo obveznost plačila primernega nadomestila avtorju in izvajalcu bremenila osebo, ki je naročnik dela in ki z avtorjem in izvajalcem neposredno dogovarja pogoje za sodelovanje pri stvaritvi dela. Rešitev, ki jo alternativno predlagamo, upošteva, da producent kot naročnik dela od avtorja in izvajalca pridobi vse avtorske in sorodne pravice, ki jih v nadaljevanju odplačno odsvoji uporabnikom (npr. kabelskim operaterjem) in s tem pridobiva prihodke za vsakokratno uporabo dela. Prav tako s pridobitvijo vseh materialnih in drugih pravic od avtorjev in izvajalcev producent postane upravičenec do nadomestila, ki jih za posamezne načine uporabe od uporabnikov (npr. kabelskih operaterjev) poberejo kolektivne organizacije. Tako ne bi bila sorazmerna in pravična rešitev pripravljalca Predloga ZASP, po kateri bi producent participiral na vseh navedenih prihodkih, po drugi strani pa ne bo imel obveznosti, da avtorjem in izvajalcem zagotovi plačilo primernega nadomestila za vsakokratno uporabo dela v skladu z 18. členom Direktive 2019/790.

Nazadnje želimo tudi opozoriti, da kot producenti, katerih breme naj bi z uveljavitvijo spornih določb iz Predloga ZASP prevzeli operaterji, praviloma nastopajo velike RTV organizacije in mednarodne producerske hiše (Netflix ipd.), ki z avtorji in izvajalci dogovarjajo pogoje za stvaritev njihove lastne produkcije. Namesto da se breme novih pravic želi prevaliti na operaterje v obliki dvakratnega plačila za enkratno uporabo iste vsebine, bi moral zakonodajalec zavezati producente, da pravičen del prihodkov, ki jih pridobivajo s prodajo del za nadaljnjo uporabo, namenijo avtorjem in izvajalcem.

Iz zgoraj navedenih razlogov predlagamo:

- **da se 9. člen Predloga ZASP glasi:**

9. člen

V 76. členu se za četrtem odstavkom dodata novi peti odstavek, ki se glasi:

»(5) Pri prenosu pravic za priobčitev javnosti v okviru storitev deljenja vsebin na spletu (163.c člen) avtor obdrži pravico do primernega nadomestila za vsakokratno uporabo dela v primeru priobčitve javnosti v okviru storitev deljenja vsebin na spletu. Tej pravici se avtor ne more odpovedati, razen če je za namene poučevanja ali znanstvenega raziskovanja s prosto licenco prenesel pravice za uporabo dela.«

- **da se 14. člen Predloga ZASP glasi:**

15. člen

V 104. členu se v tretjem odstavku na koncu 3. točke pika nadomesti s podpičjem in doda nova 4. točka, ki se glasi:

»4. pravico do primernega nadomestila za vsakokratno priobčitev javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev deljenja vsebin na spletu.«

- **da se 15. člen Predloga ZASP glasi:**

16. člen

V 107. členu se v četrtem odstavku na koncu 3. točke pika nadomesti s podpičjem in doda nova 4. točka, ki se glasi:

»4. soavtorji pravico do primernega nadomestila za vsakokratno priobčitev javnosti avdiovizualnega dela v okviru storitev deljenja vsebin na spletu.«

Podrejeno zgornjim predlogom, tj. v primeru, da bi se v spremenjenih členih 76, 104 in 107 ZASP dodajale še dodatne pravice avtorjev do primernega nadomestila, pa kot alternativno rešitev predlagamo, da se po vzoru implementacije prvega odstavka 5. člena Direktive 2006/115/ES tudi v tem primeru določi, da ima (so)avtor pravico do nadomestila od sopogodbnika, na katerega je prenesel svoje pravice (oz. v primeru sprememb 104. in 107. člena ZASP pravico do nadomestila od filmskega producenta za vsako novo oz. dodatno poplačilno pravico). Le na tak način morebitne nove poplačilne pravice ne bodo prekomerno obremenile operaterjev in končnih uporabnikov (potrošnikov). **Poleg tega pa bi takšna rešitev še predstavljala pravično ravnovesje med pravicami in interesi**, saj so producenti pretežno velike in finančno močne družbe (npr. Netflix, Pop TV d.o.o., Fox, Disney...), od katerih gre upravičeno pričakovati in zahtevati, da bodo (so)avtorjem in izvajalcem za njihovo delo plačali primerno nadomestilo, vključno z deležem pri nadaljnjih prenosih in uporabah priobčitve javnosti teh del (npr. ob prenosih pravice na operaterje, ki RTV organizacijam plačujejo nadomestila za vsakokratno retransmisijo in dajanje na voljo javnosti njihovih programov ter ponujanje videa na zahtevo). Producenti so praviloma najmočnejši člen v ustvarjalni verigi, vse pogosteje pa kot producenti nastopajo tudi izdajatelj TV programov (npr. Pop TV d.o.o.) ali distributer vsebin (npr. Netflix), ki jih obveznost primernega plačila avtorjem in izvajalcem za vsakokratno uporabo dela ne bi znatno obremenilo, saj bi se takšna obveznost izvedla dogovorom (pogodbo) med izvajalcem in producentom.

S tem, ko bi zakonodajalec zavezal producente k pravičnemu plačilu avtorjem in izvajalcem z generalno klavzulo iz 81/1 člena ZASP oziroma bi morebitne dodatne poplačilne pravice do primernega nadomestila uveljavil v breme producentov kot naročnikov del (z izjemo pravice deljenja vsebin na spletu, ki je nova pravica oziroma nova pravna podlaga za nadomestila, ki se uvaja na novo), bi upošteval tudi napotilo iz 2. odstavka 18. člena Direktive 2019/790, ki določa, da pri izvajanju načela primernega in sorazmernega plačila v nacionalnem pravu države članice lahko prosto uporabljajo različne mehanizme in upoštevajo načelo pogodbene svobode ter pravično ravnovesje med pravicami in interesi.

3. Pripombe k 18. členu Predloga ZASP

18. člen Predloga ZASP spreminja trenutno veljavni 122. člen ZASP, in sicer poleg nomotehničnih popravkov (besedna zveza "javna priobčitev" se nadomesti s "priobčitev javnosti") v drugem odstavku določa novo neodpovedljivo pravico izvajalca do primernega nadomestila za vsakokratno radiodifuzno oddajanje ali kakšno drugo obliko javne priobčitve videograma s svojo izvedbo. Kot zavezanec za plačilo je določen uporabnik.

18. člen Direktive 2019/790, na katerega se pripravljalec Predloga ZASP v zvezi s tem členom sklicuje, državam članicam ne nalaga vzpostavitve te (nove) pravice. Predlog ZASP tudi v tem delu torej presega implementacijo Direktive 2019/790, pri čemer posledično uzakonitev nove pravice izvajalcev v primeru javne priobčitve videograma tudi ni bila predmet predhodne javne razprave z zainteresiranimi deležniki, zaradi česar predlogu 122. člena v tem delu ostro nasprotujemo.

Pripravljalec zakona tako pod pretvezo implementacije 18. člena Direktive 2019/790 uvaja novo pravico do nadomestila za izvajalce. Izvajalci sicer že imajo možnost, da izpogajajo primeren honorar oziroma nadomestilo ob sklenitvi pogodbe s producentom. Predlagatelj zakona ne navede nikakršnih konkretnih razlogov, zakaj bi izvajalec moral pridobiti še dodatno primerno nadomestilo, s čimer bi dejansko bil vsaj dvakratno plačan. Tudi primerjalnopravno gledano velja izpostaviti, da izvajalci pridobijo pravico do tovrstnega nadomestila (in še to zgolj v primeru radiodifuzne retransmisije) v manjšini držav članic EU⁵. Dodatno naj izrecno izpostavimo, da Republika Slovenija še ni ratificirala Pekinške pogodbe o avdiovizualnih izvedbah, ki vzpostavlja navedeno pravico, zaradi česar je uzakonitev navedene pravice brez družbene razprave in tehtanja vseh interesov najmanj preuranjena.

Zato predlagamo,

da se 19. člen Predloga ZASP glasi:

19. člen

122. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Pravica do deleža nadomestila pri priobčitvi javnosti fonograma

122. člen

(1) Izvajalec ima pravico do deleža na nadomestilu, ki ga prejme proizvajalec fonograma za priobčitev javnosti fonograma z njegovo izvedbo.

(2) Izvajalec se pravici po tem členu ne more odpovedati.«

Če bo kljub zgoraj predstavljenim razlogom s Predlogom ZASP uveljavljena pravica do nadomestila za izvajalce za primer priobčitve javnosti videograma, predlagamo, da je zavezanec za plačilo primernega nadomestila filmski producent, in sicer iz dveh razlogov: prvič zato, ker je takšna sistematika ZASP,

⁵ Performers' Rights in European Legislation: Situation and Elements for Improvement, Updated Version, AEPO-ARTIS Association of European Performers' Organisations, 2009, https://www.ipf.si/media/1078/aepo-artis-study-update_200912.pdf, str. 30-31,

vključno s primerom plačevanja primernega nadomestila izvajalcem s strani proizvajalca fonogramov iz prvega odstavka 122. člena ZASP, ter v drugih primerih, kot razlagamo zgoraj, in drugič zato, ker so producenti pretežno velike in finančno močne družbe (npr. Netflix, Pop TV d.o.o., Fox, Disney...), od katerih gre upravičeno pričakovati in zahtevati, da bodo izvajalcem v avdiovizualnih delih za njihovo delo plačali primerno nadomestilo, vključno z deležem pri nadaljnjih prenosih in uporabah priobčitve javnosti teh del (npr. ob prenosih pravice na operaterje, ki RTV organizacijam plačujejo nadomestila za vsakokratno retransmisijo njihovih programov). Producenti so praviloma najmočnejši člen v ustvarjalni verigi, vse pogosteje pa kot producenti nastopajo tudi kot izdajatelji TV programov (npr. Pop TV d.o.o.) ali distributerji vsebin (npr. Netflix), ki jih obveznost primernega plačila avtorjem in izvajalcem za vsakokratno uporabo dela ne bi znatno obremenilo, saj bi se takšna obveznost izvedla na podlagi dogovora (pogodbe) med izvajalcem in producentom. S tem pa bi zakonodajalec upošteval tudi napotilo iz 2. odstavka 18. člena Direktive 2019/790, ki določa, da pri izvajanju načela primernega in sorazmernega plačila v nacionalnem pravu države članice lahko prosto uporabljajo različne mehanizme in upoštevajo načelo pogodbene svobode ter pravično ravnovesje med pravicami in interesi.

4. Pripombe k 12. členu Predloga ZASP

12. člen Predloga ZASP spreminja trenutno veljavni 82. člen ZASP in implementira 19. in 23. člen Direktive 2019/790. Obveznost poročanja o prihodkih je zastavljena bistveno preširoko, saj ne upošteva *posebnosti vsakega sektorja*, kot to določa 1. odstavek 19. člena Direktive 2019/790, posledično pa ne upošteva številnih primerov, ko se prihodka z uporabo posameznega dela ne da ugotoviti z razumnimi sredstvi (npr. uporaba posameznega filma pri dejavnosti razširjanja televizije kableskega operaterja) in primere, ko dajalec licence oz. pravic ni v podrejenem položaju in posledično ni potrebe po dodatni zaščiti v odnosu do uporabnikov (npr. RTV organizacije). Konec koncev je prav nezmožnost kontrole nad uporabljenimi vsebinami botrovalo uvedbi obveznega kolektivnega uveljavljanja za področje kableske retransmisije z Direktivo 93/83 EGS.

Predlog novega 11. člena Predloga ZASP naj se ustrezno dopolni v 1. odstavku

11. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Evidenca prihodka in poročanje

82. člen

(1) Če je avtorski honorar ali nadomestilo dogovorjeno ali določeno v odvisnosti od doseženega prihodka pri uporabi dela, mora uporabnik dela voditi ustrezne knjige ali drugo evidenco, iz katere je mogoče ugotoviti, kakšen prihodek je bil dosežen. Uporabnik dela mora omogočiti avtorju vpogled v te knjige ali evidenco.

(2) Uporabnik dela, ki je od avtorja proti plačilu pridobil materialne avtorske pravice ali druge pravice avtorja, vodi ustrezne knjige ali drugo evidenco tako, da lahko zadosti obveznosti poročanja avtorju. Uporabnik dela hrani tudi kontaktne podatke o osebah, ki so od njega z nadaljnjim prenosom pravic proti plačilu pridobile pravice za uporabo dela (priimek, ime in naslov oziroma firma in sedež, telefon, elektronski naslov).

(3) Uporabnik dela vsaj enkrat letno avtorju na njegovo zahtevo pošlje posodobljeno, relevantno in celovito poročilo, ki, **kadar je takšne podatke ob upoštevanju posebnosti vsakega sektorja mogoče ugotoviti z razumnimi sredstvi**, vsebuje:

1. vse načine uporabe dela;
2. vse prihodke, dosežene z uporabo dela, vključno s prihodki iz trženja blaga ali storitev, ki vsebujejo to delo;
3. avtorski honorar ali nadomestilo, ki pripada avtorju.

(4) Kadar je uporabnik dela z nadaljnjim prenosom pravic proti plačilu pridobil pravice za uporabo dela, lahko avtor od te osebe zahteva informacije iz prejšnjega odstavka, če jih nima njegova prva pogodbená stranka. Na zahtevo avtorja mu njegova prva pogodbená stranka pošlje kontaktne podatke oseb, ki so z nadaljnjim prenosom pravic od prve pogodbene stranke proti plačilu pridobile pravice za uporabo dela (priimek, ime in naslov oziroma firmo in sedež, telefon, elektronski naslov).

(5) Obveznost poročanja iz tretjega oziroma četrtega odstavka tega člena se nanaša na obdobje dejanske uporabe dela za doseganje gospodarske koristi.

(6) Določbe tretjega oziroma četrtega odstavka tega člena se ne uporabljajo, če prispevek avtorja glede na celotno delo ni znoten oziroma ima majhen vpliv na celotno delo, razen če avtor dokaže, da potrebuje podatke za spremembo pogodbe po tretjem odstavku prejšnjega člena.

(7) Če obveznost poročanja iz tretjega oziroma četrtega odstavka tega člena ni sorazmerna glede na prihodke, dosežene z uporabo dela, se obveznost poročanja omeji na vrste in stopnjo informacij, ki jih je v takih primerih mogoče razumno pričakovati.

(8) Določbe tega člena se ne uporabljajo za skupne sporazume in pogodbe, ki jih sklene kolektivna organizacija ali neodvisni subjekt upravljanja v skladu z zakonom, ki ureja kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic.

(9) Pogodbená določila, ki v škodo avtorja nasprotujejo določbam tega člena, so nična.«.

5. Pripombe k 4. členu Predloga ZKUASP

Nov 4. člen Predloga ZKUASP uvaja nove 10.a do 10.č člene ZKUASP, s katerimi zakon ureja kolektivno upravljanje pravic z razširjenim učinkom. Primeri uporabe del, za katere nov 10.a člen Predloga ZKUASP določa kolektivno upravljanje pravice z razširjenim učinkom, so naslednji:

- reproduciranje, distribuiranje, priobčitev javnosti ali dajanje na voljo javnosti del izven pravnega prometa;
- radiodifuzno retransmisijo del, razen v primerih iz 1. in 4. točke 9. člena tega zakona;
- priobčitev javnosti videogramov, razen v primeru iz 4. točke 9. člena tega zakona;
- priobčitev javnosti del v okviru storitev deljenja vsebin na spletu, razen v primerih iz 1. točke 9. člena tega zakona;
- priobčitev javnosti avdiovizualnih del v okviru storitev videa na zahtevo;

- dajanje na voljo javnosti avdiovizualnega dela za namen doseganja posredne ali neposredne gospodarske koristi, ki ni obseženo s priobčitvijo javnosti v okviru storitev deljenja vsebin na spletu in v okviru storitev videa na zahtevo;
- reproduciranje in dajanje na voljo javnosti medijske publikacije v okviru storitev ponudnika storitev informacijske družbe, kot ga ureja zakon, ki ureja elektronsko poslovanje na trgu.

Skladno z določbo 12. člena Direktive 2019/790 morajo države članice zagotoviti, da se mehanizem licenciranja v obliki kolektivnega upravljanja z razširjenim učinkom uporablja le na natančno opredeljenih področjih uporabe, kjer je pridobitev dovoljenj od imetnikov pravic na individualni podlagi običajno tako težavna in nepraktična, da je zahtevana izvedba licenciranja malo verjetna, in sicer zaradi narave uporabe ali vrst zadevnih del oziroma drugih ustreznih predmetov varstva, ter da tak mehanizem licenciranja varuje legitimne interese imetnikov pravic. Kolektivno upravljanje pravic je torej izjema, ki se lahko uporabi le v posebej utemeljenih primerih. Še posebej utemeljeno mora biti v primerih obveznega in razširjenega kolektivnega upravljanja.

Opozarjamo, da je predlagatelj zakona določil zgoraj omenjene primere kolektivnega upravljanja, ki so sicer značilne za skandinavske države, ki imajo popolnoma drugačne razmere na trgu in tudi drugačno tradicijo kolektivnega upravljanja, brez vsakršne temeljite predhodne razprave z deležniki na trgu in očitno tudi ob pomanjkljivem poznavanju dejanskih razmer na trgu. Številne v predlaganem 10. a členu ZKUASP našteje pravice je namreč mogoče urejati individualno in se v praksi že vrsto let urejajo individualno, zaradi česar njihovo kolektivno upravljanje ni potrebno oziroma je v nasprotju z načeli, da se lahko kolektivno upravljanje uporabi kot izjema zkolj v posebej utemeljenih primerih.

Z vidika operaterjev je kolektivno upravljanje pravice kableske retransmisije (2. alineja 1. odstavka novega 10.a člena ZKUASP) nesmiselno, saj se ta pravica že v celoti upravlja kolektivno na podlagi 4. točke 9. člena ZKUASP, z izjemo lastnih oddaj RTV organizacij, ki se že sedaj upravlja individualno. Prav tako ni dejanske in pravne potrebe po kolektivnem upravljanju pravice priobčitve javnosti videogramov (3. alineja 1. odstavka novega 10.a člena ZKUASP), priobčitve javnosti avdiovizualnih del v okviru storitve videa na zahtevo (5. alineja 1. odstavka novega 10.a člena ZKUASP) in dajanje na voljo javnosti avdiovizualnega dela (6. alineja 1. odstavka novega 10.a člena ZKUASP), saj se te pravice lahko uveljavljajo individualno. Večina njih se že sedaj upravlja individualno med uporabniki in imetniki izključnih pravic (npr. operaterji individualno urejajo pravice na delih, ki jih uvrstijo v svoje videoteke; glede dajanja na voljo javnosti v okviru oddajanja radijskih in TV programov z zamikom...). **Zato ni potrebe in bi bilo v nasprotju z določbo 12. člena Direktive 2019/790, če bi se te pravice upravljale kolektivno z razširjenim učinkom.**

Predlagamo, da se 10.a člen Predloga ZKUASP spremeni tako, da se iz 1. odstavka tega člena črtajo 2., 3., 5. in 6. alineja.

Člen 10.b v 3. odstavku določa, da pristojni organ poda mnenje o tem, katera kolektivna organizacija je reprezentativna. Ker mnenje nima pravno zavezujočih učinkov, je potrebno to določbo spremeniti tako, da pristojni organ izda odločbo oziroma sklep o tem, katera kolektivna organizacija je reprezentativna, pri čemer mora upoštevati, katere vrste pravic, vrste avtorskih del in katere avtorje kolektivna organizacija dejansko reprezentira. V nasprotnem primeru bo prihajalo do številnih

sporov med kolektivnimi organizacijami in uporabniki glede vprašanja reprezentativnosti.

Predlagamo, da se 3. odstavek 10.b člena Predloga ZKUASP glasi:

»(3) Pristojni organ s sklepom odloči o tem, katera kolektivna organizacija je reprezentativna.«

Sprejem in uveljavitev Predloga ZASP in Predloga ZKUASP z vsebino, kot je bila objavljena dne 1.2.2022, bi v številnih primerih uporabe pomenila neutemeljena dvojna plačila za isto (enkratno) uporabo del. Ker direktivi, ki se s Predlogom ZASP in Predlogom ZKUASP prenašata v slovenski pravni red, ne zahtevata uveljavljanja novih poplačilnih pravic za uporabo del in predmetov sorodnih pravic pri zagotavljanju storitev, ki jih tržijo operaterji, bi zakonodajalec z obravnavanima predlogoma po nepotrebem znatno dodatno obremenil pomembno gospodarsko panogo in vse končne naročnike, na katere se bodo dodatne obveznosti neizogibno prevalile. Ob tem, da je predlagatelj zakonov popolna zanemaril, da je morebitne nove pravice mogoče uvesti na način, ki ne bi obremenil slovenskih operaterjev in potrošnikov, kot zgoraj pojasnjeno.

Zato pristojno ministrstvo pozivamo, da Predlog ZASP in Predlog ZKUASP popravi ob upoštevanju zgoraj predstavljenih predlogov in da sprejem zakona predlaga po rednem zakonodajnem postopku, v katerem bo tako poslancem kot javnosti omogočena široka demokratična razprava o vsebini zakona, ki poleg imetnikov pravic zadeva tudi številne gospodarske panoge in prebivalce Republike Slovenije. Samo na takšnem način se bo Republika Slovenija izognila postopkom, ki jih bo Evropska Komisija sprožila v primeru sprejema zakonov, ki ne bodo skladni s pravnim redom EU.

S spoštovanjem,

Nenad Šutanovac
Direktor Združenja za informatiko in telekomunikacije

